NOORTEKESKUSTE MIINIMUMSTANDARDI SELGITUS

NOORTEKESKUSTE MIINIMUMSTANDARD

- NOORTEKESKUSTE MIINIMUMSTANDARD ON VÄLJA KASVANUD NOORTEKESKUSTE HEAST TAVAST
- ÜHTLUSTADA NOORTEKESKUSTE JA AVATUD NOORSOOTÖÖGA SEOTUD MÕISTED
- MIINIMUMSTANDARD ANNAB VÕIMALUSE PAREMINI HINNATA NOORTEKESKUSE TÖÖD JA SELLE KORRALDAMIST
- TEGEMIST ON ABIMATERJALIGA NOORTEKESKUSE ASUTAMISE, ÜMBERKORRALDAMISE JA NOORTEKESKUSE TEENUSE OSUTAMISEL

Joonis 1. Noortevaldkonna struktuur (2019. a andmetel)

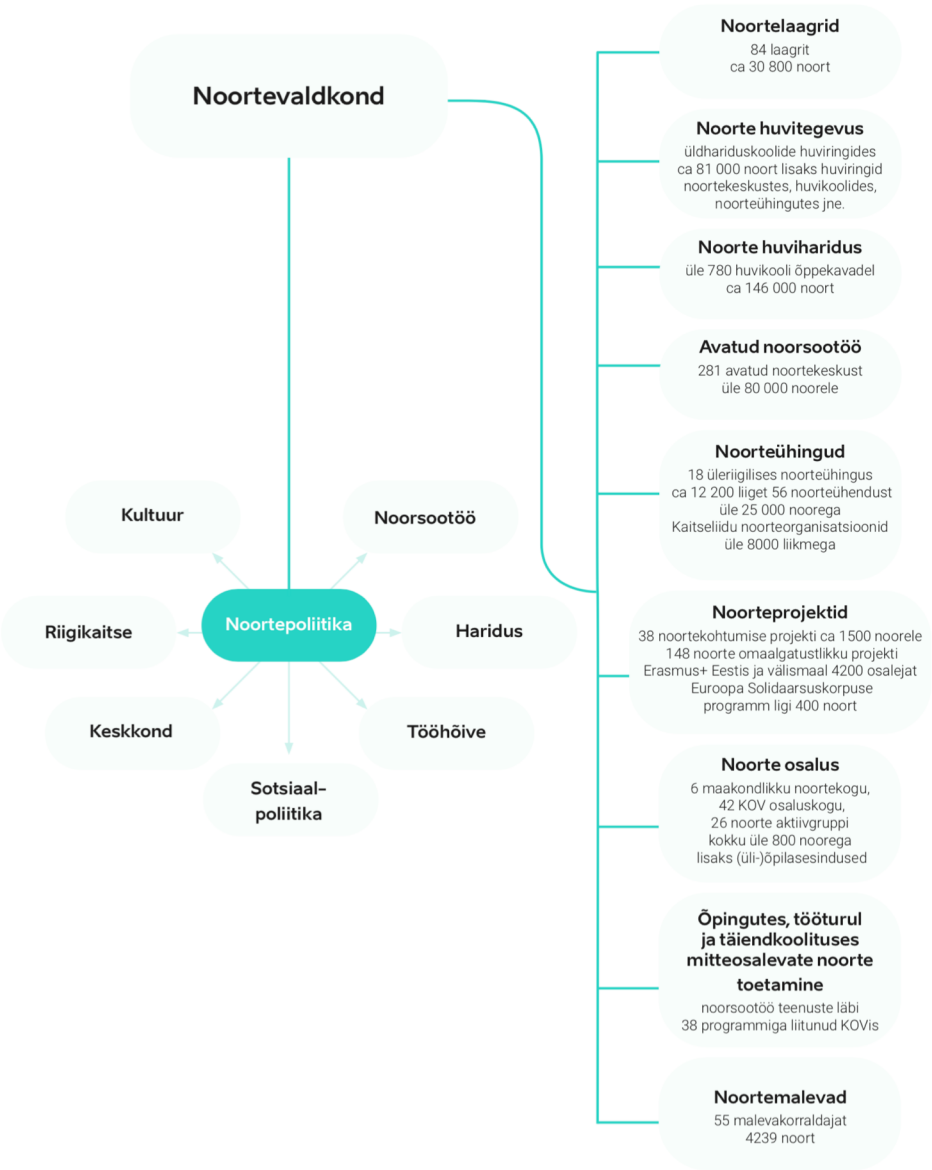

Noortevaldkonna arengukava 2021-2035 eelnõu (2021), HTM
https://www.hm.ee/et/noortekava-2035

Noortekeskuse kirjeldamise skeem (H.Paabort 2020)

6

Avatud ruumi teenus on avatud noorsootöö meetodil toimiv teenus, kus noortele on loodud mitmekülgsed enesteteostust ja arengut võimaldavad tingimused, tegutsemaks ühises füüsilises või virtuaalses ruumis, mis võimaldavad luua noortega vahetuid kontakte ja toetada neid lähtuvalt individuaalsetest vajadustest ja eelistustest **Avatud ruumi teenuses** saab noor sotsialiseeruda, projektinõustamist ja tuge oma idee elluviimisel, noorteinfot, esmatasandi nõustamist ja vajaduse korral spetsialisti juurde suunamist,osaleda vabatahtlikus tegevuses ja noorte osaluskogude/aktiivgruppide töös.

Teised noorsootöö teenused: mobiilne noorsootöö (tänavatöö, töö internetis, noorsootöö teenuse tagamine teises piirkonnas, noorsootöö pakkumine noorte kogunemiskohtades), tööhõivelisusega seotud tegevused, tugigrupid ja -teenused, huvitegevus, noortelaagrid, temaatilised noortekoolitused, rahvusvaheline noorsootöö jmt.

5

Avatud noorsootöö teenus on noortele suunatud **noortevaldkonna teenus**, mida osutatakse **noortekeskus(t)e kaudu** ja kus luuakse noortele tingimused vaba tahte alusel osalus- ja eneseteostusvõimaluseks, et **toetada nende aktiivsust ja toimetulekut ühiskonnaelus**. Noortekeskuses osutatakse seda **avatud ruumi teenusena (tegevussuunana).**

Vajadusel ja kokkuleppel KOViga noorsootöö korraldamise või koordineerimise asutus piirkonnas

Vajadusel teised noorsootöö teenused

Avatud noorsootöö põhimõtted

- Tegevused on **mõtestatud** ja **arendavad,** mis eeldab noorega õpitu analüüsimist (1)
- Teenused on noortele **tasuta** (2)
- Ea- ja võimetekohased ehk tegevuste osutamisel **võetakse samaaegselt arvesse** noore vanust, huvisid ja võimeid (3)
- **Osalust** soodustavad (4)
- Tagatud on võrdsed võimalused ehk **ei ole eeltingimusi osalemiseks** olenemata noore taustast (tõekspidamised, **võimed, oskused, teadmised**) (5)

4

Avatud noorsootöö meetod on **kooslus avatud noorsootöö põhimõtetest**, mille toimimiseks peavad **kõik põhimõtted olema järgitud**, ja see on vahend noortele arendavaks tegevuseks tingimuste loomisel ja mida osutatakse **avatud noorsootöö teenuse kaudu**.

3

MÕISTE: Noortekeskus on **avatud noorsootöö meetodil** töötav **noorsootööasutus**, mis tegutseb **noortevaldkonnas** ja mis osutab **avatud noorsootöö teenust** ning vajadusel **muid noorsootöö teenuseid** ning mis võib olla **teenusepiirkonna** (ümbruskonna) **noorsootöö korraldamise** *asutus* ning mille tegevustes saavad osaleda **vaba tahte** alusel kõik **noored**.

TEENUSEKIRJELDUSENA: Noortekeskuse teenus on noortevaldkonna teenus, kus **noortekeskus** osutab **avatud noorsootöö** ja vajadusel **teisi noorsootööteenuseid** oma erinevates noorsootöö füüsilistes ja virtuaalsetes keskkondades, luues **noortele arengu- ja eneseteostusvõimalused.**

2

Noorsootöö põhimõtted

- Noorsootööd tehakse **noorte jaoks ja koos noortega**, kaasates neid otsuste tegemisse;
- Tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse **noorte vajadustest ja huvidest**;
- Noorsootöö põhineb noorte osalusel ja **vabal tahtel**;
- Noorsootöö toetab noorte **omaalgatust**;
- Noorsootöös lähtutakse **võrdse kohtlemise**, sallivuse ja partnerluse põhimõttest.

1

Käesoleva standardi raames nimetatakse **noortevaldkonnaks** kahe alasuuna, noortepoliitika (noorsootöö, haridus, tööhõive, sotsiaalpoliitika, keskkond, riigikaitse, kultuur) ja noortevaldkonna teenuste kooslust.

Noorsootööasutus on valla või linna ametiasutus, valla või linna ametiasutuse hallatav asutus, eraõiguslik juriidiline isik või eraõigusliku juriidilise isiku ettevõte, mille põhitegevus on korraldada noorsootööd.

1

Noortekeskus lähtub oma töös järgmistest avatud noorsootöö põhimõtetest, kus tegevused on:

- vahetud, mõtestatud ja arendavad, mis eeldab noorega õpitu analüüsimist;
- ea- ja võimetekohased ehk tegevuste osutamisel võetakse samaaegselt arvesse noore vanust, huvisid ja võimeid;
- noortele (1) tasuta (2);
- osalust soodustavad;
- tagatud võrdsete võimalustega ehk ei ole eeltingimusi osalemiseks, mis sõltuksid noore taustast (tõekspidamised, võimed, oskused, teadmised sh tõekspidamised).

Avatud noorsootöö põhimõtete (1-5) rakendamiseks kasutatakse avatud noorsootöö meetodit – see on noortele arendavaks tegevuseks tingimuste loomise vahend.

NOORTEKESKUSE ERISUS TEISTEST ASUTUSTEST, ARENGU- JA VÕRDSETE VÕIMALUSTE FOOKUS

VIITED

1 Vastavalt noorsootöö seadusele on noortekeskuse sihtgrupiks 7-26aastane noor, kuid vastavalt tegevuspiirkonna kokkulepetele võib vanuselist vahemikku muuta, kui samaväärne teenus on teenusepiirkonnas jagatud erinevate noortekeskuste vahel

2 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et avatud noorsootöö teenus on noortele tasuta

2

Noortekeskuse teenuste osutamisel lähtutakse piirkonna noorte vanuselisest jaotuvusest, huvidest ja vajadustest.

TOOB FOOKUSESSE EELKÕIGE NOORE VAJADUSED

3

Noortekeskus on apoliitiline ja religioossete eelistusteta.

NEUTRAALNE KESKKOND, TOETAB AVATUD MÕTLEMIST

4

Noortekeskuse jätkusuutlik tegevus põhineb arengukaval, mille loomisprotsessi on kaasatud nii teisi kogukonnas noortega töötavaid asutusi kui ka noori, ja mille loomisel on arvestatud Eesti noortevaldkonna arengukavaga. Lähtuvalt arengukavast luuakse ja kinnitatakse iga-aastane noortekeskuse tegevuskava.

5

Noortekeskuse tegutsemise aluseks on noortekeskuse põhikiri/põhimäärus ja noortekeskuse pidaja poolt loodud töökeskkonnaga seotud õigusaktid.

AJAKOHANE, KESTLIK JA ARENEV NOORTEKESKUS

Teenuse pakkumise keskkonnad ja vahendid:

6 Noortekeskuse teenuseid osutatakse vajadusel erinevates noorsootöö füüsilistes (3) ja/või virtuaalsetes(4) keskkondades.

7 Noortekeskuse teenus on tegevuspiirkonna noortele ligipääsetav (5) ja füüsilise tegevusruumi puhul selleks eraldi ehitatud hoones või ruumides. Kui noortekeskus asub mõne teise asutusega ühes majas, soovitame neutraalse sisenemise tagamiseks võimaldada keskusesse eraldi sissepääsu.

MÕTESTATUD LIGIPÄÄS JA KÄTTESAADAVUS

VIITED

3 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et füüsiline keskkond on õpikeskkond, kus teenuse kasutamiseks ei ole vajadust kasutada digitehnoloogilisi vahendeid

4 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et virtuaalne keskkond on õpikeskkond, kus on teenuse kasutamiseks vajadus kasutada digitehnoloogilisi vahendeid

5 Käesoleva standardi raames on ligipääsetavuse all arvestatud füüsilist ligipääsu teenustele (nt asukoht, transpordiühendus, liikumisvabadus hoones, kaldtee olemasolu, valgus, mööbel, suunaviidad, tegevuste sobiv vorm ja füüsiline või virtuaalkeskkond jmt)

8

9

Noortekeskusel on soovituslik tagada noorsootöötegevusteks füüsilist ruumi vähemalt 50 m2 või noore kohta(6) 4 m2.

Noortekeskuse hoones on avatud ruumi teenuse osutamiseks vajalik avatud ruumi olemasolu, mis võimaldab noorsootöötajal luua noortega vahetult kontakte ja arendada vestlust, õppida noori tundma, kuulata noorte arvamust ning noorte seisukohast olulisi päevakajalisi probleeme ja anda suuniseid viimaste lahendamiseks ning toetada noorte algatusi individuaalsetest vajadustest ja eelistustest lähtuvalt. Kui noortekeskus pakub lisaks avatud noorsootöö teenusele teisi füüsilisi ruume eeldavaid noorsootöö teenuseid, soovitame noortekeskuse loomisel või arendmisel arvestada teiste samaaegselt kasutatavate ruumide olemasolu hoones, nt huvi-, grupi- ja individuaalseid tegevusi eeldavaid ruume(7).

NOORTE VAJADUSTELE JA HUVIDELE VASTAVAD RUUMILISED TINGIMUSED

VIITED

6 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et noortekeskuse ruum on võrreldav noortelaagri tegevuste ruumiga, kus on välja toodud ruumiline vajadus 4 m2 noore kohta, https://pilv.hm.ee/index.php/s/H1GMaMYyDFACnEm#pdfviewer

7 Eesti Noortekeskuste hetkeseisu kaardistamine 2020 toob välja, et miinimumvajadused on avatud ruum, huvitegevuse (sh mängude) ruum, kontoriruum, köök ja nõustamisruum

10

Noortekeskuses on noorsootöötajale (8) tagatud tööala, mis võimaldab hoiustada dokumentatsiooni, sh vajadusel delikaatsete andmetega seotud dokumente.

ASJA- JA AJAKOHANE TÖÖKESKKOND, TAGATUD ANDMEKAITSE

VIITED

8 Kes on noorsootöötaja, https://entk.ee/noorsootoo/kes-on-noorsootootaja/

11

Noortekeskuses on mitteformaalset (9) ja informaalset õpet (10) võimaldavad mitme külgsed tegevusvahendid, mille soetamisel, täiendamisel ja uuendamisel on arvestatud noorte vajaduste, ettepanekute, saadud tagasiside ning turvalisusega.

NOORTE VAJADUSTELE JA HUVIDELE VASTAVAD ARENDAVAD MITMEKÜLGSED TEGEVUSVAHENDID

VIITED

9 Mitteformaalõpe on eesmärgistatud vabatahtlik õpe, mis toimub kindla õppeprogrammi alusel, kindlatele huvirühmadele erinevates keskkondades. Mitteformaalseks õppeks võimaluste tagamisel on kaalukas roll noorsootööl (sh huviharidusel), vabaharidusel Informaalõpe on õppija seisukohast lähtudes eesmärgistamata õppimine, mis toimub igapäevaelu situatsioonides, https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf ja täiskasvanute täiendkoolitustel, https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf

10 Informaalõpe on õppija seisukohast lähtudes eesmärgistamata õppimine, mis toimub igapäevaelu situatsioonides, https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf

12

Noortekeskuse avatud ruumi teenused on tegevuspiirkonna noortele kättesaadavad (11) erinevates noorsootöö keskkondades vähemalt 25 (12) tundi nädalas.

AVATUD NOORSOOTÖÖ KÄTTESAADAVUS, EESMÄRGISTATUD MEETOD NOORTE TOETAMISEL

VIITED

11 Käesoleva standardi raames on kättesaadavuse all arvestatud sisulist ligipääsu teenustele (nt tegevuste kellaaeg, vanuseline jaotus, osalemisel ei ole eeltingimusi (oskused, teadmised, tõekspidamised)
12 Rahandusministeeriumi KOV teenuste seire noortekeskuste kriteeriumites on sätestatud noortekeskuse lahtiolekuaja baastasemeks 20 tundi nädalas, edasijõudnu 40 tundi nädalas ja eeskujulik 60 tundi nädalas, https://minuomavalitsus.fin.ee/et

13

Noorsootöötaja

Noorsootöötaja tööaeg sisaldab lisaks kontakttööle noortega keskuse töö teisi tegevusi vähemalt 10 tundi nädalas, nagu ettevalmistavaid, noorsootöö- ja sidusvaldkonna koostöötegevusi, täiendkoolitustel osalemist, mitmepäevaseid väliüritusi, muutuvate vajadustega kursis hoidmist jne. Seega on vajadus keskuse kohta vähemalt 1,0-koormusega spetsialist (13).

TOETAV TÖÖKESKKOND, NOORSOOTÖÖTAJA TÖÖKOORMUSE VASTAVUS KOKKULEPITUD VAJADUSTE JA TÖÖKORRALDUSEGA

VIITED

13 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et 1,0-koormuse soovituse aluseks on punkt 9, mis ütleb, et teenuse kättesaadavus noortele on erinevate noorsootöö keskkondade kaudu vähemalt 25 tundi

14

Noortekeskuse avatud ruumi füüsilise teenuse raames toimuva tegevuse korral on piirarv ühe noorsootöötaja kohta 24 noort (14) ja välitegevuste korral on piirarv ühe noorsootöötaja kohta 15 noort (15). Välitegevuses, mis on seotud mobiilse noorsootööga, osutab noortele teenust alati vähemalt kaks noorsootöötajat (16) korraga.(17)

TURVALINE JA MÕTESTATUD ÕPI- JA ARENGU-KESKKOND

VIITED

14 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et noortekeskuse siseruum on võrreldav põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 26 sätestatuga, kus on välja toodud noorte arv 24 ühe töötaja (õpperühma) kohta, https://www.riigiteataja.ee/akt/116062020012
15 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et noortekeskuse välitegevus on võrreldav noortelaagri tegevustega, kus on välja toodud noorte arv 15 ühe töötaja kohta, https://pilv.hm.ee/index.php/s/H1GMaMYyDFACnEm
16 Kui piirkonnas puuduvad väljaõppinud mobiilse noorsootöö spetsialistid, võib teenuse osutamisse kaasata koostöövõrgustiku väljaõppinud spetsialiste (nt noorsoopolitsei jmt)
17 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et noortekeskuse pidaja otsusega võib suurendada noorte arvu üle käesoleva standardi punkti 13 sätestatud piirnormi erandkorras juhul, kui kõik tervisekaitse- ja ohutusnõuded on täidetud, mis omakorda tuuakse välja noortekeskuse töökorralduse reeglites

15

Noorsootöötaja omab või omandab noorsootöötaja kutset ja/või noorsootöö või sidusvaldkonna erialaharidust (18).

KESKMES (AVATUD) NOORSOOTÖÖ PÕHIMÕTTED, MÕTESTATUM TÖÖ NOOREGA

VIITED

18 Sotsiaalteaduste valdkond

16

Noortekeskuse teenuse osutamiseks vajalikud kompetentsid (19) noortekeskuses on järgmised: noorte huvide ja arenguvajaduste kaardistamine, mitteformaalset õpet toetavate tegevuste kavandamine, noorte mitteformaalse õppe toetamine, mitteformaalses õppes kogetu ja saavutatu mõtestamine koos noortega, mitmekesiste noorsootöö keskkondade ja meetodite kasutamine ning arendamine, noorte kaasamine, kodanikuhariduse toetamine, noorte ettevõtlikkuse toetamine, tervislike ja keskkonnasäästlike eluviiside kujunemise toetamine, õiguskuuleka käitumise kujundamine, kultuuridevaheliste kompetentside ja sallivuse arendamine, info jagamine noortele, noorte digitaalse kirjaoskuse arengu toetamine, erivajadustega noorte kaasamine noortekeskuse tegevustesse, noorte esmane nõustamine.

NOORTE HUVISID JA VAJADUSI TOETAV ARENGUKESKKOND

VIITED

19 Kutsekoja koduleht, https://www.kutseregister.ee/et/standardid/standardid_top2/?fbclid=IwAR0U- 3b8TtAVCfXpKh_tGMkd0yMWAIgAy1SgKw0aT_fT1-EJ_8-74k-6rfA

17

Teenuse kuvand, kvaliteet ja seire

Noortekeskus on koostööpartneriks teistele noortega töötavatele asutustele ja kohalikule omavalitsusele noorsootöö kvaliteetseks (20) arendamiseks, rääkides regulaarselt kaasa piirkonna noorte elu kujundavates protsessides, sh olles partneriks piirkonna arendusdokumentide loomisel.

.

KOGUKONNA VÄÄRTUSRUUMI LOOJA

VIITED

20 Käesoleva standardi raames on arvestatud, et kvaliteetne noorsootöö on avalike teenuste kogum, mille eesmärk on luua noorele tasemeõppe, töö- ja koduväliseid võimalusi noore vaba tahte alusel enese avastamiseks, arenguks, koos- ja isetegevuseks. Kvaliteet tuleneb tegevuste süsteemsusest ja teadlikust mõtestamisest kuuluvuskogemusena, informaalse ja mitteformaalse õpikogemusena ning osaluskogemusena noore jaoks, alates esmasest kontaktist kuni süvaõppeni. Kvaliteedi aluseks on kvalifitseeritud noortevaldkonna töötajaskond, nende erialased pädevused, algatus- ja eestvedamisvõime, professionaalne tegevuspraktika ning nende järjekindel täiendamine erialase tasemehariduse, koolituste jm enesetäiendamise teel (Noortevaldkonna arengukava 2021-2035 eelnõu)

18

Noortekeskus viib vähemalt kord aastas läbi tagasiside- ja rahulolukküsitlusi (21). Noortel on võimalus arvamust avaldada ja ettepanekuid teha ka anonüümselt.

TÖÖ ALUSEKS JA ARENDUS-TEGEVUSEKS ON NOORTE HÄÄL

VIITED

21 Noorsootöö kvaliteedi hindamise mudel p 4.7

19

Noortekeskuse külastatavuse ja tegevuste kohta kogutakse regulaarselt tõenduspõhist statistikat (nt Logiraamat (22)), et analüüsida noorte osalust, tegevuste vastavust vajadustele, noortekeskuse stabiilsust, kitsaskohti ja väljakutseid. Vastavalt analüüsi tulemustele kohandatakse pakutava teenuse sisu ja viiakse sisse analüüsi käigus välja tulnud parendusettepanekud.

TEADMUSPÕHINE NOORSOOTÖÖ

VIITED

22 Logiraamat on noortekeskuste seiresüsteem, mille abil on võimalik noortekeskustel koguda igapäevast statistikat (Logiraamat, Eesti ANK koduleht)

20

Noortekeskus kommunikeerib oma töö tulemusi nii noortele, valdkonna teistele asutustele, kohalikule omavalitsusele ja kogukonnale (laiemale avalikkusele).

NOORSOOTÖÖ MÕJU ON NÄHTAVAM

- LISAINFO:

HEIDI PAABORT, heidi.paabort@ank.ee

MAREK MEKK, marekmekk@gmail.com